Caseta 2. O perspectivă (la cald) asupra evoluțiilor sectoriale în context pandemic

Introducere

Peisajul economic global s-a schimbat dramatic în decurs de câteva săptămâni, odată cu răspândirea la nivel mondial a noului tip de coronavirus, eveniment pe cât de semnificativ din perspectiva implicațiilor asupra economiei și a societății, pe atât de neașteptat la nivelul opiniei publice, în general. Ramelli și Wagner (2020) observă că bolile infecțioase nu figurau în clasamentul primelor 10 riscuri cel mai probabil a se materializa, conform *Raportului riscurilor globale 2020* al Forumului Economic Mondial; la circa o săptămână după publicarea documentului respectiv, China implementa măsuri de carantină în Wuhan.

Reperele disponibile la ora actuală pentru evaluarea efectelor economice ale acestei pandemii nu sunt de natură a diminua semnificativ incertitudinea care predomină la nivel internațional. Mai întâi, o situație similară din perspectivă medicală a avut loc în urmă cu mai bine de un secol, ceea ce bineînțeles limitează posibilitatea de a trage paralele utile în plan economic. Bineînțeles, epidemii s-au derulat și în perioada mai recentă, extinderea și impactul lor fiind însă mult mai reduse. Din punct de vedere economic, contextul actual prezintă anumite similitudini cu criza financiară și economică care a debutat în anul 2008, aceasta din urmă având însă cauze și surse de incertitudine diferite.

Din punct de vedere al datelor efective, reperele vizează mai ales piețele financiare, care au consemnat scăderi de mare amploare, însă și reveniri ulterioare consistente, ușor contraintuitive dat fiind caracterul tot mai pesimist al prognozelor economice. Datele statistice privind activitatea din sectorul real nu oferă deocamdată o imagine foarte clară cu privire la amplitudinea declinului economic: pentru luna aprilie – după toate indicațiile, luna celei mai mari scăderi a activității în statele occidentale – sunt disponibili în prezent doar indicatori de încredere.

La ora actuală există semnale conform cărora economia Chinei, prima țară afectată în ordine cronologică, se reapropie treptat de parametri normali, odată cu reducerea numărului de îmbolnăviri și relaxarea restricțiilor de mobilitate impuse de autorități, ceea ce dă speranțe cu privire la un parcurs similar și în alte țări, cel puțin pe termen scurt. Totuși, în multe cazuri este posibil ca restricțiile de mobilitate să rămână valabile o perioadă mai îndelungată, în timp ce alte jurisdicții – după toate indicațiile, cele mai puțin pregătite pentru a face față situației – se pare că încă nu s-au confruntat cu vârful crizei epidemice. În același timp, posibilitatea unei redresări asincrone este diminuată de interdependența economică la nivel internațional – Kohlscheen *et al.* (2020) observă relevanța pronunțată a efectelor de *spillover/spillback* în contextul actual. În acest moment există mari semne de întrebare cu privire la ritmul în care ar urma să se deruleze redresarea economică pe plan internațional, depășirea situației fiind legată de progresele în

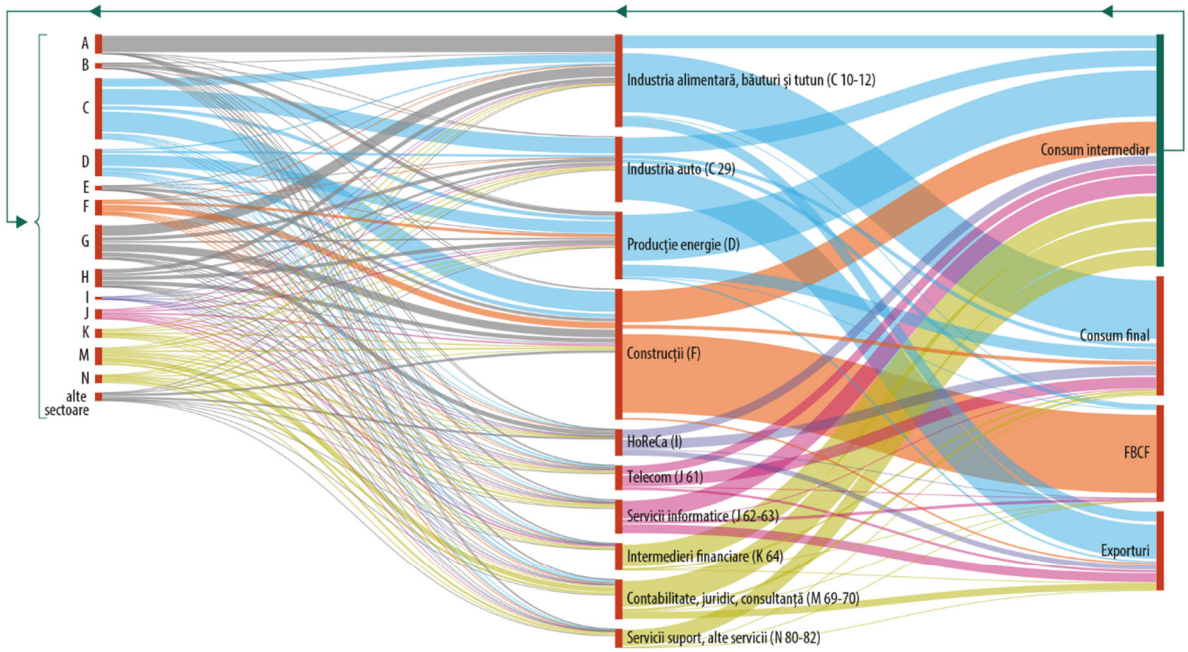
plan medical, singurele care pot disipa spectrul unor noi valuri de răspândire a virusului, permițând astfel refacerea încrederii.

Contextul intern – câteva repere

În termeni de dimensiune a impactului negativ și profil al refacerii economice, lucrurile nu sunt mai clare nici la nivel autohton. Oarecum firesc, efectele sunt foarte vizibile în domenii afectate direct de măsurile restrictive adoptate pe plan intern, precum sectorul HoReCa, turismul sau activitățile recreative. Alături de acestea figurează domenii precum industria mijloacelor de transport, a cărei integrare în rețele internaționale de producție cuplează practic funcționarea sa la parcursul sectorului auto european, astfel încât valul deciziilor de suspendare a activității la fabricile de profil din alte țări s-a extins și la nivel local. În același timp însă, domeniile exemplificate sunt prin specificul lor vulnerabile și în cadrul economic ce se prefigurează, unul dominat de cerere slăbită și de incertitudine, atât pe plan intern, cât și în exterior. Mai precis, chiar și după eliminarea restricțiilor de mobilitate, se poate aprecia că situația de pe piața muncii va afecta negativ consumul de servicii de recreere și pe cel de bunuri durabile – achizițiile de pachete turistice sau de automobile sunt primele care sunt amânate sau la care se renunță, odată cu deteriorarea situației financiare a gospodăriei. Astfel, ipoteza unei reveniri economice prompte după depășirea situației de stare de urgență ar putea fi considerată drept foarte optimistă. De fapt, fragilitatea cererii în perspectivă va avea probabil o amprentă negativă superioară celei asociate măsurilor restrictive adoptate pentru împiedicarea răspândirii virusului.

Un motiv suplimentar de preocupare vizează efectele de *spillover* între sectoarele economiei pe fondul complexității legăturilor dintre acestea, întrucât relațiile client-furnizor transcend de multe ori cadrul unui anumit domeniu de activitate (Grafic A). Astfel, reducerea turației la nivelul unui anumit sector va afecta toate celelalte sectoare cu care acesta este în conexiune, fie în calitate de client, fie de furnizor. Din această perspectivă, sectorul energetic (mai precis, componenta care vizează produsele petroliere) a captat multă atenție la nivel internațional în ultima perioadă, din poziția sa de furnizor al activității de transport. Aceasta din urmă a fost sever afectată, astfel încât cererea de combustibil s-a diminuat, lucrurile evoluând până într-acolo încât, contraintuitiv și inedit, cotația petrolului WTI a ajuns în teritoriul negativ. Multe alte sectoare sunt într-o situație similară, oferind bunuri intermediare unor domenii care foarte probabil se vor restrânge, astfel încât șocul negativ de cerere se va propaga și la nivelul lor, iar mai departe în amonte pe lanțul de producție – un veritabil „efect de domino".

Grafic A. Ilustrare a legăturilor *input-output* din economie

Notă: În grafic sunt ilustrate relațiile *input-output* pentru 10 sectoare relevante din economie, care apar în coloana din mijloc a reprezentării. Acestea folosesc bunuri intermediare produse de alte sectoare (reprezentate în coloana din stânga, cu ajutorul codurilor CAEN). Mai departe, producția lor deservește cererea de bunuri intermediare din economie și cea de bunuri finale, contribuțiile în acest sens figurând în coloana din partea dreaptă. Reprezentarea fluxurilor corespunde dimensiunii monetare a acestora, în timp ce reprezentarea fiecărei categorii de pe cele trei coloane corespunde fluxurilor incluse în prezenta ilustrare. Informațiile se referă la anul 2015.

Sursa: Eurostat

În continuare, prezenta analiză își propune să ofere câteva repere cu privire la poziția economiei autohtone în prezentul context, utilizând o abordare sectorială. Într-o primă etapă sunt discutate pe scurt cele mai relevante coordonate la nivelul domeniilor individuale de activitate – evoluții deja consemnate, vulnerabilități din perspectiva deficitului de cerere intern și extern care se prefigurează sau, dimpotrivă, modalitățile prin care situația actuală se constituie într-o oportunitate. Discuția este completată ulterior prin recurgerea la un cadru teoretic *input-output* care permite evidențierea unor sectoare afectate indirect, prin legături de-a lungul lanțului de producție.

Zoom sectorial

Pentru anumite segmente, instituirea stării de urgență și măsurile de distanțare socială au echivalat practic cu sistarea activității, figurând aici restaurante, servicii hoteliere, muzee, teatre, competiții sportive etc. Reorientarea către forme care asigură o oarecare continuitate (după caz, prin intermediul livrării de mâncare preparată, al furnizării de conținut *online* etc.) nu este de așteptat să compenseze decât în mică măsură pierderile înregistrate. Circa 6 la sută dintre salariații economiei pot fi afectați direct pe această filieră, presiunea resimțită de domeniile respective fiind reflectată și de numărul contractelor de muncă suspendate[1];

[1] Sectoarele HoReCa (diviziunile CAEN 55 și 56) și „Activități de spectacole, culturale și recreative" (diviziunile CAEN 90-93) cumulau în luna februarie a acestui an 5,8 la sută din numărul total al salariaților din economie. La finalul primei decade a lunii aprilie, aceloraşi sectoare le corespundeau 14,5 la sută din numărul contractelor de muncă suspendate.

la nivelul valorii adăugate brute amprenta acestor sectoare depășea 4 la sută în anul 2018. Pe fondul elasticității supraunitare în raport cu veniturile ce caracterizează teoretic aceste categorii de servicii (o diminuare a veniturilor antrenează o reducere în proporție superioară a achizițiilor), perspectiva acestor domenii nu este prea optimistă în ipoteza destul de probabilă a manifestării în perioada următoare a unui deficit de cerere la nivel agregat, o posibilă influență negativă exercitând și persistența unei oarecare reticențe în ceea ce privește consumul serviciilor care presupun interacțiune umană ridicată. O eventuală reorientare a turiștilor dinspre destinații externe (percepute drept prea riscante și/sau prea scumpe) către cele interne ar putea contribui la atenuarea efectelor negative.

Direct vizat de prevederile măsurilor adoptate pentru limitarea răspândirii virusului este și comerțul cu amănuntul, mai precis activitatea derulată în centre comerciale, ceea ce se repercutează implicit și asupra tranzacțiilor cu ridicata. Totuși, disproporția între numărul angajaților și cel al contractelor de muncă suspendate este mai restrânsă, inclusiv pe fondul cererii încă robuste pentru bunuri de strictă necesitate sau produse IT&C. În mod evident, contextul a favorizat creșterea importanței vânzărilor *online*. Un tablou în linii mari similar celui din sectorul comercial – efecte negative directe ale măsurilor de restricție adoptate de autorități, segmente puternic afectate de situația prezentă, dar și segmente bine poziționate – este specific și activității de transport și depozitare (împreună cu cea comercială, acesteia îi corespundea în anul 2018 aproape 18 la sută din valoarea adăugată brută a economiei). Astfel, transportul de pasageri – mai ales aerian, dar și de alte tipuri – a primit o lovitură puternică în urma pandemiei, iar cel de mărfuri se resimte la rândul său, odată cu slăbirea anumitor segmente comerciale și a sincopelor de la nivelul rețelelor de producție. În schimb, pentru firmele de curierat, starea de fapt actuală constituie o oportunitate. O eventuală temperare a cererii nu poate avea decât o influență în același sens asupra activității de transport-depozitare și a celei comerciale, care au drept principal rol acela de a face legătura între producător și utilizatorul final, fiind de așteptat însă ca performanța în cadrul segmentelor de activitate să fie neuniformă.

Răspândirea virusului în Europa a afectat puternic sectorul auto. Astfel, începând cu a treia lună a anului, majoritatea producătorilor europeni de automobile (inclusiv cei autohtoni), precum și o mare parte dintre fabricanții de componente au anunțat suspendarea sau reducerea drastică a operațiunilor ca urmare a izbucnirii unor focare de infecție în unele unități de producție, a întreruperilor de-a lungul lanțurilor de producție, a restricțiilor privind mobilitatea populației, a prăbușirii cererii pe termen scurt (în luna martie, înmatriculările de autoturisme la nivel european au scăzut în termeni anuali cu 55 la sută, conform Asociației Europene a Producătorilor de Automobile) și a unei evoluții fragile din partea acesteia, în perspectivă. De altfel, evoluțiile bursiere sugerau că sectorul auto ar urma să fie printre cele mai afectate la nivel internațional[2]. Valul de anunțuri cu privire la oprirea producției a fost urmat însă după câteva săptămâni de un val similar vizând repornirea acesteia, ceea ce a readus un oarecare optimism în peisaj.

[2] De exemplu, în punctul de minim, cotațiile acțiunilor unor producători importanți se diminuaseră cu mai mult de jumătate față de începutul anului.

De asemenea, pe termen mediu este posibil ca industria de profil autohtonă să nu fie chiar atât de puternic afectată de situația economică internă și externă dificilă sau chiar să beneficieze, la fel ca în contextul crizei economice din urmă cu circa un deceniu. Aceasta a potențat valorificarea pe piața externă a avantajelor de calitate și preț ale producției din România[3], rezultând de aici importante câștiguri de cotă de piață. Situația prezentă nu este bineînțeles identică celei de la începutul crizei din 2008-2009, principala diferență reprezentând-o reorientarea portofoliului de automobile realizate la nivel autohton către produse cu preț mai ridicat, inclusiv pe fondul eroziunii în ritm susținut de-a lungul ultimilor ani a avantajului forței de muncă ieftine. Totuși, în termeni de raport calitate-preț nu pare a fi avut loc o eroziune – în definitiv prețurilor superioare le corespund modele de gamă superioară, pentru care a existat o cerere robustă în ultimii ani. Astfel, chiar dacă așteptările optimiste pentru 2020 formulate la începutul anului – finalizarea investițiilor de extindere a capacității la uzina de la Mioveni și creșterea gradului de utilizare la cea de la Craiova, astfel încât producția locală să ajungă de la sub 500 000 de unități în 2019 până la circa 700 000 de unități, cu un efect de antrenare implicit la nivelul furnizorilor de piese și accesorii – în mod cert nu se vor concretiza, iar la Mioveni și primele două luni ale anului au fost destul de slabe – producția de automobile a scăzut în termeni anuali, la fel ca înmatriculările de modele Dacia pe piața europeană – anticiparea unei redresări mai rapide a sectorului auto din România nu este lipsită de fundamente.

Alte ramuri industriale producătoare de bunuri de consum durabile sau bunuri de investiții traversează la rândul lor momente delicate. În primul caz, cel puțin pe termen scurt, prelungirea timpului petrecut acasă poate oferi o oarecare susținere cererii adresate producției de bunuri destinate dotării locuinței sau celei de bunuri IT&C. În schimb, foarte probabilul recul al investițiilor (în mod tipic, acestea scad cel mai mult în fazele descendente ale ciclului economic; în anul 2009 ele s-au contractat cu o treime) se va reflecta inclusiv asupra unor domenii precum industria de mașini și echipamente sau cea de construcții metalice. Producția industrială de bunuri intermediare este la rândul ei afectată, după cum relevă inclusiv deciziile de suspendare a activității adoptate de operatori din industria echipamentelor electrice sau cea a cauciucului.

În același timp, ramuri precum industria alimentară, industria farmaceutică sau industria chimică s-ar putea număra printre puținii câștigători ai acestei crize, fabricile care operează în aceste domenii derulându-și activitatea la capacitate crescută pentru a putea face față cererii, situație care se va perpetua probabil pe termen mediu. Ele au însă o poziție minoritară în cadrul sectorului prelucrător (corespunzându-le aproape 6 la sută din valoarea adăugată brută agregată; celorlalte ramuri manufacturiere le corespunde circa 15 la sută), astfel încât, pe ansamblu, motivele de îngrijorare sunt bine întemeiate.

Un domeniu care în mod tradițional este perceput ca având o puternică amprentă prociclică este cel al construcțiilor (din perspectiva formării, acesta contribuie cu peste 6 la sută la valoarea adăugată brută la nivel agregat). Diminuarea veniturilor

[3] Caseta intitulată „Sectorul auto – sincope conjuncturale și metamorfoză structurală", inclusă în *Raportul asupra inflației* din luna noiembrie 2019, detaliază premisele realizării în România a unor automobile competitive la nivel internațional.

nu ar putea decât să descurajeze elanul gospodăriilor pentru achiziții de valoare mare precum cea a unei case de locuit, un efect similar asupra sectorului exercitându-l scăderea apetitului firmelor pentru proiecte de investiții. În aceste condiții, ar fi dezirabilă o orientare contraciclică din partea autorităților publice, oglindită în impulsionarea lucrărilor de infrastructură, a cărei fezabilitate stă totuși sub semnul întrebării, dat fiind spațiul fiscal disponibil.

Expunerea economiei românești pe servicii IT&C (5 la sută din valoarea adăugată brută provine din această zonă), printre cele mai ridicate din Europa, constituie unul dintre avantajele des invocate în ultimii ani, lucru valabil și în perioada următoare. De la majorarea pe termen scurt a cererii de jocuri video și în general a timpului petrecut la calculator, până la amplificarea rolului interacțiunii de la distanță în cadrul activității de producție, putându-se ajunge chiar la schimbări ale proceselor productive în sensul sporirii accentului pus pe IT&C, s-ar părea că sunt îndeplinite condițiile necesare pentru ca sectorul să își continue parcursul robust, în plus domeniul fiind, prin specificul său, mai degrabă neafectat de restricțiile de mobilitate impuse. Raționamente similare în sensul câștigului de importanță pentru procesul de producție și efect limitat al restricțiilor de mobilitate se aplică și pentru serviciile de *outsourcing*. Totuși, având o componentă consistentă a producției destinate a servi drept *input* pentru alte sectoare, nu se poate afirma că serviciile IT&C sunt invulnerabile la o slăbiciune generalizată a cererii pe plan intern și extern.

Cadrul *input-output*

Pe baza informațiilor cu privire la măsura în care producția sectoarelor economice locale este utilizată drept consum intermediar de alte sectoare locale sau este constituită din bunuri finale, deservind consumul final, investițiile, exporturile etc., formularea unor ipoteze cu privire la evoluția cererii finale poate conduce la estimarea unor efecte asupra valorii adăugate brute – la fel, în plan sectorial.

Schiță teoretică

Economia cuprinde *n* sectoare. Producția unui sector *i* (y_i) este destinată consumului intermediar dintr-un alt sector (c_{ij} este consumul intermediar creat de sectorul *i* și folosit de sectorul *j*) și/sau cererii finale (totalul cererii finale de bun *i* va fi f_i). Astfel:

$$y_i = \sum_{j=1}^{n} c_{ij} + f_i$$

c_{ij} se poate exprima cu ajutorul ponderii sale în producția totală a sectorului destinație (a_{ij}):

$$y_i = f_i + \sum_{j=1}^{n} c_{ij} = f_i + \sum_{j=1}^{n} \frac{c_{ij}}{y_j} \cdot y_j = f_i + \sum_{j=1}^{n} a_{ij} \cdot y_j = f_i + (a_{i1} \quad \dots \quad a_{in}) \cdot \begin{pmatrix} y_1 \\ \dots \\ y_n \end{pmatrix}$$

Pentru toate sectoarele, în formă matriceală, relația de mai sus se scrie:

$$y = f + A \cdot y$$

Notațiile utilizate sunt conform intuiției. y și f sunt vectori-coloană de dimensiune *n* x 1, iar A este matrice pătratică de dimensiune *n* x *n*.

Mai departe:

$$y - Ay = f \leftrightarrow (I - A) \cdot y = f \rightarrow y = (I - A)^{-1} \cdot f$$

Relația de mai sus poate fi interpretată ca indicând producția necesară în fiecare sector pentru a satisface o anumită structură a cererii finale.

Mai departe, se poate evidenția ponderea valorii adăugate în producție (p_i):

$$p_i = \frac{va_i}{y_i} \rightarrow va = diag(p) \cdot y$$

Mai sus, notația $diag(x)$ desemnează o matrice pătratică de dimensiune *n* x *n* care include pe diagonala sa principală elementele vectorului-coloană x, de dimensiune *n* x 1, și în rest doar zerouri.

Prin urmare:

$$va = diag(p) \cdot (I - A)^{-1} \cdot f$$

Relația indică valoarea adăugată pe care trebuie să o realizeze fiecare sector pentru a satisface structura cererii finale. Practic, pornind de la date efective pentru un anumit an, ipotezele vizând cererea finală iau forma unor scenarii contrafactuale pentru *f,* de unde rezultă scenarii/efecte pentru *va*.

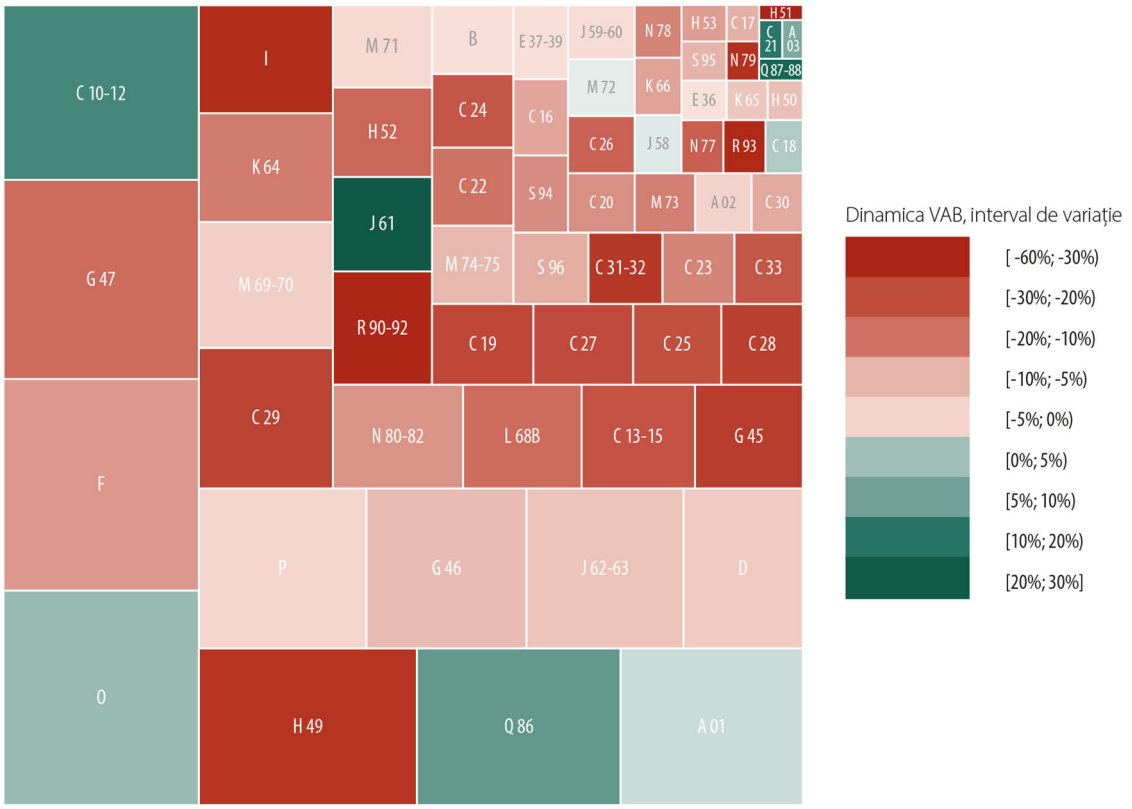
Rezultate

Modelul descris anterior a fost implementat cu ajutorul datelor *input-output* vizând anul 2015[4]. Șocurile asupra cererii au fost formulate în linie cu discuția anterioară, avându-se în vedere trimestrul al doilea al anului[5]. Formularea de scenarii care vizează cererea finală nu implică ideea conform căreia șocurile de cerere ar urma să imprime în manieră exclusivă evoluțiile economice din trimestrul al doilea, reprezentând în esență doar o manieră de lucru, care a înglobat toate informațiile disponibile. Practic, dimensionarea efectelor asupra cererii finale a avut în vedere coroborarea efectului asupra valorii adăugate la nivel sectorial cu informațiile care se referă la evoluțiile de natura ofertei.

4 Este vorba despre cele mai recente date disponibile cu detalierea necesară. Opțiunea alternativă a folosirii unor tabele de resurse-utilizări vizând anul 2017 implica includerea explicită în model a importurilor, astfel încât estimarea unor efecte la nivel de valoare adăugată necesita fundamentarea unor ipoteze suplimentare cu privire la evoluția acestora. Pe fondul incertitudinii asociate traiectoriei importurilor în condiții de stres economic, s-a optat pentru folosirea informațiilor vizând anul 2015. Sursa datelor este Eurostat.

5 Șocurile sectoriale de cerere finală aferente T2 2020 se plasează între -60 la sută și +50 la sută. Pentru fundamentarea acestora s-a luat în calcul expunerea firmelor la piața internă vs. externă, rezultatele celui mai recent sondaj de opinie DG-ECFIN, declarații ale celor mai importante companii din domeniu sau specificul perioadei (creșterea timpului petrecut acasă, creșterea activității forțelor de ordine și a sistemului medical).

Grafic B. Evoluția prognozată a VAB sectorial în trimestrul II 2020

Notă: Aria unui dreptunghi este corelată cu ponderea fiecărui sector în total VAB din economie.

A01 - agricultură
A02 - silvicultură
A03 - pescuit
B - industria extractivă
C10-12 - industria alimentară, băuturi și tutun
C13-15 - textile, confecții și încălțăminte
C16 - industria lemnului
C17 - industria hârtiei
C18 - tipărire înregistrări
C19 - prelucrare țiței
C20 - industria chimică
C21 - industria farmaceutică
C22 - cauciuc și mase plastice
C23 - minerale nemetalice
C24 - metalurgie
C25 - construcții metalice
C26 - industria electronică
C27 - echipamente electrice
C28 - mașini și echipamente
C29 - industria auto
C30 - alte mijloace de transport
C31-32 - industria mobilei; alte activități manufacturiere
C33 - reparare mașini și utilaje
D - producție energie
E36 - distribuție apă
E37-39 - colectare și tratare ape uzate
F - construcții
G45 - comerț auto
G46 - comerț cu ridicata
G47 - comerț cu amănuntul
H49 - transport rutier și prin conducte
H50 - transport naval
H51 - transport aerian
H52 - depozitare
H53 - poștă și curierat
I - HoReCa
J58 - servicii de editare
J59-60 - servicii TV și cinema
J61 - telecomunicații
J62-63 - servicii informatice
K64 - intermedieri financiare
K65 - asigurări și reasigurări
K66 - servicii financiare auxiliare
L68B - tranzacții imobiliare
M69-70 - contabilitate, juridic, consultanță
M71 - servicii de arhitectură și inginerie
M72 - cercetare-dezvoltare
M73 - publicitate și studii de piață
M74-75 - alte activități profesionale
N77 - servicii leasing
N78 - servicii recrutare personal
N79 - agenții de turism
N80-82 - servicii suport; alte servicii
O - administrația publică și apărare
P - educație
Q86 - sănătate publică
Q87-88 - asistență socială
R90-92 - servicii recreative
R93 - activități sportive
S94 - activități asociative diverse
S95 - reparare bunuri electronice
S96 - alte servicii

Sursa: Eurostat, proiecții BNR

Calculele au reliefat un aspect destul de evident *apriori*, în sensul similitudinii dintre șocul caracteristic cererii finale adresate sectorului și cel pe care ar urma să îl înregistreze valoarea sa adăugată. Astfel, în primul rând, cererea finală reprezintă o componentă a producției pe latura utilizării, în timp ce, concomitent, valoarea adăugată se regăsește în producție din perspectiva formării. De asemenea, un sector economic își oferă bunuri intermediare în primul rând lui, ceea ce nu

înseamnă decât că majoritatea furnizorilor provin din același domeniu de activitate. Totuși, diferențe sensibile între dinamica cererii finale și cea a valorii adăugate apar în unele situații. Astfel, producția de energie electrică ar urma să beneficieze de o cerere finală în creștere, pe fondul sporirii timpului petrecut acasă. Scăderea cererii de-a lungul altor dimensiuni ar urma să antreneze însă diminuarea utilizării de energie electrică drept bun intermediar. Efectul net ar urma să fie unul negativ (Grafic B). Un fenomen similar ar urma să se producă și în cazul sectorului IT&C, al cărui *input* se regăsește consistent în multe alte sectoare, lucru destul de intuitiv, dacă se au în vedere ubicuitatea calculatoarelor, diversitatea programelor *software* sau importanța serviciilor de telecomunicații în practic orice linie de activitate.

Rezultatele sugerează o evoluție mai favorabilă în cazul componentei telecom, care ar urma să beneficieze de o cerere finală superioară. În virtutea celor discutate anterior, dinamica IT&C ar urma să fie susținută de creșterea importanței acestui sector în cadrul proceselor productive.

Concluzii

Economia globală trece în prezent prin momente fără precedent, greu de imaginat cu puțin timp în urmă. Măsurile implementate în context pandemic de autoritățile din întreaga lume afectează negativ activitatea economică, iar aprecierile cu privire la ritmul în care ar urma să se desfășoare revenirea sunt, în general, pesimiste. Economia locală va fi la rândul ei sever afectată, peisajul fiind însă neuniform în plan sectorial. Domenii precum industria alimentară, cea farmaceutică sau cea chimică sunt relativ bine poziționate în contextul actual, după cum sunt și comerțul *online*, activitatea de curierat sau serviciile IT&C. De asemenea, expunerea economiei locale pe sectorul auto nu reprezintă neapărat o vulnerabilitate. Totuși, marea majoritate a sectoarelor economice autohtone vor fi sever afectate.

Referințe

Kohlscheen, E., Mojon, B., Rees, D. – „The Macroeconomic Spillover Effects of the Pandemic on the Global Economy", *BIS Bulletin* No. 4, 2020

Ramelli, S., Wagner, A. – „Feverish Stock Price Reactions to COVID-19", *Swiss Finance Institute Research Paper Series* No. 20-12, 2020